

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА – БЕОГРАД

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовео Комисију:

Комисију је именovalo Наставно-научно веће Филолошког факултета на седници од 31. маја 2017. године.

2. Састав Комисије:

Ментор: др Ксенија Кончаревић, редовни професор, Филолошки факултет – Београд
Ужа научна област: Руски језик
Датум избора у звање: 08. 04. 2008.

др Јелена Гинић, доцент, Филолошки факултет – Београд
Ужа научна област: Руски језик
Датум избора у звање: 18. 11. 2014.

др Радослава Трнавац, доцент, Филозофски факултет – Нови Сад
Ужа научна област: Руски језик
Датум избора у звање: 01. 11. 2015.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Име, име једног родитеља, презиме	ABDULFATTAN JOMAA N. MASSUD
Датум и место рођења	01.06.1964. Тархуна, Либија
Наслов магистарске тезе	Кандидат није магистар наука (докторске студије)
Датум и место одбране маг. тезе	Кандидат није магистар наука (докторске студије)
Научна област из које је стечено академско звање магистра наука	Кандидат није магистар наука (докторске студије)

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

СИСТЕМА ОБУЧЕНИЯ РУССКОМУ ЯЗЫКУ ДЛЯ СТУДЕНТОВ-ФИЛОЛОГОВ В ЛИВИЙСКОЙ АУДИТОРИИ (СИСТЕМ НАСТАВЕ РУСКОГ ЈЕЗИКА НА СТУДИЈАМА ФИЛОЛОГИЈЕ У ЛИБИЈСКОЈ ГОВОРНОЈ И СОЦИОКУЛТУРНОЈ СРЕДИНИ)

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Дисертација има следећу композициону структуру: 1. Введение (1-3), Теоретико-концепционне аспекти: Дидактичке и психолошке предпоставке учења руском језику у ливийској речовој и социокултурној среди: Позиција руског језика у савременом свету (4-7). Историја предавања руског језика као иностранног (7-10). Руски језик у арапској речовој и социокултурној среди као предмет научног учења и учења: историјске и савремене аспекти (10-18). Определяјуће фактори концепирања и реализације учења руском језику у ливийској речовој и социокултурној среди у филолошкој институцији (психолошке, психолингвистичке, дидактичке, методичке аспекти) (19-29). Структура и организација учења у ливийској аудиторiji: компоненти система 3.1. О систему учења руском језику у ливийској аудиторiji (30-34). 3.2. Учневе програме по руском језику за филолошке институције у ливийској речовој и социокултурној среди. Проблема организације и систематизације учневог процеса. Стратегије учења језику (34-47). 3.3. Стимулација учења језику као фактор активизације резервних могућности ученика. Учет националне специфике карактеристика аудиторiji (48-57). Проблема стварања национално ориентисаног учневог руског језика за ливийској аудиторiji (58-74). Анализа искуства коришћења постојећих помаћу по учењу руског језика у ливийској аудиторiji (на примеру универзитета Триполи) (75-80). Учет страноведског и лингвострановедског аспеката при одређењу учневог материјала (81-89). Евалуациони део: Особености организације учневог процеса и психолошке настроје студената (90-102). Многостранска проблема комплексног приступа к систему учења РКИ по одношењу к изучавамој аудиторiji (103-130). Циље учења као најважнији компонент и главни критериј одбора садржања учневог материјала за ливийској аудиторiji (131-145). Учење врста речовој дејателности – аудирање, говорене, читање, писање, интерпретационе дејателности - анотирање, конспектирање, реферирање. Практичне задатке по руском језику (146-149). Методика рада с текстом у ливийској аудиторiji (150-156). Примерне образце текстова за продвинутој етапи учења студената филологије у ливийској аудиторiji (157-166). Закључак (167-178). Списак литературе (179-185). Прилог (185-187).

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Уводне напомене (опсег рада, потреба овога рада, методолошки приступ): Показује се да проблематика која је предмет предложеног дисертационог истраживања спада у ред питања која још увек нису довољно теоријски разрађена и емпиријски истражена у савременој методици наставе страног (руског) језика. У том смислу овај рад представља први покушај студиознијег бављења датом проблематиком на дескриптивном и прескриптивном плану у арапској говорној и социокултурној средини.

Систем наставе руског језика филолошким факултетима арапском (либијском) говорном подручју сагледава се из два аспекта: теоријско-концепцијског и евалуационог. Теоријско-концепцијски аспект обухвата научнотеоријску и методолошку заснованост

система професионално оријентисане наставе руског језика, факторе релевантне за његово конципирање и реализовање, као и конструисање оптималног модела наставе руског језика за високошколски профил (филолошке студије). Евалуациони аспект укључује процену актуелног стања у датој области, анализу, вредновање и кориговање важећих уџбеника и студијских курикулума за руски језик на факултетима у Либији, као и давање предлога и сугестија за измене и корекције на плану њиховог садржаја.

Систем наставе руског језика на филолошким студијама у арапској (либијској) средини сагледава се као укупност добро организованих и међусобно тесно повезаних елемената процеса наставе који чине јединство, одређујући избор и обим наставних садржаја, форме презентовања, методе, средства и облике рада. Компоненте наставног система (циљеви, методе, принципи, средства, садржаји и облици рада) описују се свака понаособ и у њиховој међусобној повезаности, при чему се указује на специфичне карактеристике система и начин његовог функционисања у филолошком образовном профилу.

У структури саставних компоненти система доминантно место припада циљевима наставе који као хијерархијски највише рангирана категорија система условљавају све друге компоненте – приступ, методе, принципе, облике, садржај и наставна средства. На теоријском плану издвајају се три основна циља наставе – практични, образовни и васпитни. У настави руског језика за филологе нагласак је на практичном (оперативном) циљу који је усмерен на формирање професионалне комуникативне компетенције будућих филолога, посебно умења читања и правилног декодирања писаних саопштења, овладавање терминолошком лексиком и развијање навика самосталног читања и служења стручном литературом. У готово свим нормативним документима за основне и дипломске (мастер) академске студије у Либији циљеви и исходи наставе нису довољно јасно дефинисани. Примедбе и сугестије које кандидат предлаже углавном би се односиле на проширивање и диференцирање парцијалних и финалних циљева наставе, као и прецизирање потенцијалног нивоа језичких знања и компетенција у исходима наставе за основне и дипломске (мастер) академске студије.

У анализи метода које се примењују у настави руског језика на филолошким студијама издвојене су група општедидактичких и парцијално-дидактичких метода. У групи општедидактичких метода највећу примену имају вербално-текстуалне које се примењују у монолошком, дијалогском и комбинованом – монолошко-дијалогском виду, затим текстуалне и демонстративне методе. У групи парцијално-дидактичких метода издвајају се свесно-практична, односно свесно-аналитичка метода као једна од њених варијаната, као и елементи свесно-контрастивног приступа.

Принципи наставе разматрају се на општедидактичком и парцијално-дидактичком плану. На општедидактичком плану описани су принципи свесности, трајности знања, активности, очигледности, систематичности, поступности и принцип међупредметне корелације. На парцијално-дидактичком плану издвојен је принцип научности, принцип јединства научне и наставне делатности, принцип јединства теоријских и практичних знања, принципи актуелности, савремености, инвентивности и креативности, стилистичке диференцијације, минимизације језичких садржаја, адаптивности система наставе, као и принцип поштовања индивидуално-психолошких карактеристика групе. Међу парцијалним принципима високошколске дидактике посебно место заузима група уже-методичких принципа међу којима, поред поштовања матерњег језика студената и принципа

комплексности у обучавању видовима говорне делатности, посебан значај припада принципу професионалне усмерености наставе.

Међу организационим облицима који представљају једно од карактеристичних обележја високошколске наставе издвајају се предавања (конверзаторна, предавања са илустративним материјалом и са повратном информацијом), аудиторна практична вежбања и консултације. У настави руског језика за филологе посебан значај имају практична вежбања усмерена на развој навика и умења професионалног усменог и писменог изражавања на руском језику, усвајање лексичких и граматичко-стилских карактеристика научне прозе, као и умења самосталног служења речницима, енциклопедијским и језичким приручницима и другом помоћном литературом.

У систему наставних средстава централно место припада уџбенику руског језика. Уџбеник језика струке са аудио диском, приручником за наставнике и студијским курикулумом (варијантом за студенте), укључујући и пратећу литературу – речник и граматику руског језика, представљао би оптимални уџбенички комплет за потребе наставе руског језика струке на филолошким факултетима у Либији.

Централно место у истраживању Абдулфатах Масуд посветио је проблемима селекције и конципирања наставних садржаја. Наставни садржаји анализирају се по аспектима наставе (лексика, грамика, стилистика) и видовима говорне делатности (читање, писање, говорење, превођење). Разматрају се питања одабира и презентације садржаја наставе у нормативним студијским документима (курикулумима) за руски језик на факултету за стране језике Университета у Триполији, врши се опис и критичка анализа садржаја у уџбеницима руског језика за дати образовни профил. Анализа наставних садржаја врши се системски, из перпективе постављених циљева и задатака наставе, метода и принципа њихове организације, као и расположивих наставних средстава. На основу резултата спроведене анализе изнета су следећа запажања и закључци: Основни циљ наставе лексике је проширивање активног, пасивног и потенцијалног лексичког фонда студената, овладавање стручном терминологијом и развијање навика служења двојезичним и једнојезичним речником. Настава лексике је у тесној вези са развојем навика читања и служења стручном литературом, али истовремено треба да омогући и практичну примену лексичке грађе у решавању конкретних комуникативних задатака. Аутор предлаже да се у студијске курикулуме за руски језик на Универзитету у Триполију унесу извесне корекције у виду допуна лексичких садржаја које би биле адекватне постављеним циљевима. Корекције би се односиле и на оквирно дефинисање обавезног лексичког минимума за различите профиле и етапе наставе који су изостали из готово свих нормативних докумената које је кандидат прегледао.

У актуелним уџбеницима руског језика филолошки профил у арапској говорној и социокултурној средини заступљен је велики број лексичких вежбања међу којима доминирају вежбе на бази унутарлексичке системности – груписање лексема на основу парадигматског, синтагматског и методичког принципа. Посебна пажња посвећена је лексемама које потенцијално могу бити извор проблема при рецепцији и декодирању научних саопштења (полисемичне речи, међујезички хомоними и пароними, разлике на плану валентности речи). Уочена су бројна вежбања на бази синонимских и антонимских односа, као и вежбања дериватолошког типа. Терминолошка лексика уводи се постепено, уз повезивање са интернационалном терминологијом, активирање позитивног трансфера,

ширење потенцијалног речничког фонда са нагласком на контекстуалну семантизацију лексема и језичко наслућивање. Једина примедба односила би се на претежно преткомуникативни карактер лексичких вежбања усмерених на развој и усавршавање рецептивних говорних вештина – пре свега читања. Кандидат показује да би већи број лексичких вежбања продуктивног типа обогатио наставне садржаје уџбеника руског језика струке, утицао на раст динамике, мотивације и квалитета наставе уопште.

Овладавање граматичким системом руског језика један је од приоритета у настави. Добро утемељене граматичке навике важан су предуслов формирања лингвистичке, комуникативне и преводилачке компетенције будућих стручњака у филолошком профилу. Анализа актуелних курикулумима за руски језик на студијама русистике у Либији показала је да граматички садржаји обухватају именске речи, глаголе и синтаксичке конструкције релевантне за језик дисциплина које се изучавају на овом факултететиму. Граматички садржаји у уџбеницима руског језика за филолошки профил презентовани су на доступан, прегледан и систематичан начин, уз логичко надовезивање нових граматичких материјала на старе, као и могућност обнављања и увежбавања градива кроз велики број граматичких вежбања. Један број аутора определио се за традиционални начин презентације граматичке грађе у оквиру кога се најпре дају неопходна граматичка објашњења и граматичка правила у виду специјално обликованих теоријско-спознајних текстова, а затим се приступа увежбавању на одабраним примерима из текстова или путем граматичких вежбања. У новијим уџбеницима руског језика граматичка грађа презентована је у виду модела, образаца, табеларних приказа и схема уз минимално присуство граматичких објашњења и правила. Нама је, свакако, ближе ово друго методичко решење у оквиру којег аутори вештом комбинацијом традиционалног и модерног приступа настоје да пронађу најоптималније путеве и начине презентовања и усвајања неопходног граматичког минимума. И поред велике заступљености и разноврсности граматичких вежбања, уџбеницима који се користе у либијској средини недостају комуникативно усмерена, као и проблемски креирана вежбања која би се базирала на аналитичком приступу граматичкој грађи и самосталном извођењу закључака и граматичких правила.

Обучавање видовима говорне делатности одвија се комплексно, тј. у међусобној интеракцији и повезаности са вештинама читања, писања, говорења и правилног разумевања научно-стручних саопштења.

У настави руског језика за студенте филологије у арапској говорној и социокултурној средини нагласак је на развоју навика и умења читања, које укључују способност самосталног коришћења стручне, лексикографске и друге помоћне литературе. У уџбеницима руског језика које је кандидат прегледао уочена су предтекстуална, притекстуална и послетекстуална вежбања за развој умења читања. У структури система вежбања доминирају вежбе послетекстуалног типа које обезбеђују контролу разумевања прочитаног текста и истовремено подстичу и унапређују развој свих осталих језичких вештина на бази читања (писмена и усмена прерада текста, састављање плана, усмено и писмено препричавање, одговарање на питања, коментарисање, састављање резимеа, превођење и сл.). Једина примедба односила би се на недовољан број вежби за развој техника дијагоналног и информативног читања које, с обзиром за значај који имају у свакодневној и професионалној сфери, заслужују више простора у наставним садржајима за руски језик филолошког профила.

У тесној вези са наставом читања је настава писања. Анализа важећих нормативних докумената за руски језик у Либији показала је да је писање заступљено у теоријској и практичној настави, али да њени специфични садржаји у већини докумената које смо прегледали нису довољно експлицирани. У уџбеницима је, међутим, уочен широк спектар вежбања за развој писменог изражавања предговорног и говорног типа. Међу вежбањима предговорног типа доминирају одговори на питања у вези са прочитаним текстом и састављање реченица на основу обрасца, задатог лексичког материјала или прочитаног текста. Међу вежбањима говорног типа важно место заузимају састављање плана, резимеа, анотације, конспекта, рецензије, реферата, приказа књиге и научног чланка. Међутим, наведене писмене форме научно-стручног излагања заступљене су углавном у новијим уџбеницима руског језика, док су у осталим уџбеницима из анализираниог корпуса уочене углавном краће писмене форме у виду слободних састава или састављања дијалога на бази задатих ситуација.

Навике и умења говорења усвајају се комплексно, тј. у интеракцији са свим осталим језичким вештинама, нарочито читањем и обрадом стручног текста. Циљ наставе говорења је оспособљавање студената за продуктивно усмено коришћење руског језика у области уже струке, тј. у сфери будуће професионалне комуникације. У том смислу студенти се обучавају различитим комуникативним тактикама и стратегијама (монологски и дијалогски говор, интерпретација, прерада, сажимање и извлачење кључних информација, исказивање личног става, аргументација, дискусија и др.).

У актуелним уџбеницима руског језика за студенте у арапској говорној и социокултурној средини вежбе за развој навика и умења говорења имају равноправан статус са вежбама читања и писања. Према врсти задатака, као и степену самосталности у обликовању усмених садржаја, аутор их дели у две групе: вежбе преткомуникативног и вежбе комуникативног типа. Међу вежбама првог типа издвајају се одговори на питања у вези са садржајем текста, препричавање текста према плану или самостално и усмено излагање на основу визуелне очигледности. У оквиру вежби преткомуникативног типа уочена је посебна група вежби условно-комуникативног карактера као што су препричавање са елементима импровизације (обично из аспекта јеног од ликова), усмено излагање са ослонцем на текст, тезе или лексички материјал. За разлику од преткомуникативних вежбања које карактерише потпуна или делимична задатост на плану садржаја, вежбе комуникативног типа усмерене су на самостално обликовање садржаја усменог исказа – изношење личног мишљења, коментарисање, аргументовано изражавање слагања или неслагања, учествовање у дискусији, полемици, слободно усмено излагање, реферисање, као и усмене презентације на различите теме из области филологије. Анализа коју је спровео Абдулфатах Масуд показала је да у актуелним уџбеницима руског језика изразиту доминацију имају вежбања преткомуникативног и условно-комуникативног карактера, док су вежбања комуникативног типа заступљена у мањем броју. С обзиром на изузетан значај које умења продуктивног усменог излагања (посебно вештина изношења сопственог става, коментарисање, аргументовање и учествовање у стручним дискусијама и полемикама) имају у формирању комуникативних и професионалних компетенција потенцијалних стручњака за филологију, А. масуд износи мишљење да вежбе комуникативног типа морају бити у већој мери укључене у уџбенике руског језика струке за филолошки профил.

Превођење представља важну компоненту наставних садржаја и истовремено један од

циљева наставе руског језика струке на филолошким студијама. У важећим нормативном документима за руски језик које је прегледао, као основни циљ наставе превођења наводи се оспособљавање студената за правилно реципирање и адекватно транспоновање текстова са руског језика на српски и обрнуто, као и развијање навика и техника служења речником и другом помоћном литературом. С обзиром да је у настави руског језика за филологе акценат више на рецептивним компетенцијама, доминантно место у настави има превођење са руског на арапски језик.

Анализа уџбеника руског језика за филолошки профил показала је да су вежбе превођења на адекватан начин и у довољном броју заступљене у готово свим уџбеницима из анализираниог корпуса. Уочене су вежбе различитог типа и степена сложености, почев од једноставних – превођења речи на бази прочитаног текста, синтагми, реченица, једноставнијих дијалога и краћих везаних текстова, до дужих, језичко-стилски и синтаксички сложенијих текстова за превод на руски и арапски језик. Вежбе превођења базирају се углавном на текстовима научног стила, мада су у извесној мери у уџбеницима присутни и елементи административно-пословног, информативног, разговорног и књижевноуметничког превођења. Доминантно место припада писменом преводу. С обзиром да умења усменог превођења паралелно са техникама писменог превода чине саставни део преводилачке компетенције будућих стручњака из филолошке сфере, аутор сматра да би елементе усменог превођења требало укључити и у друге уџбенике руског језика за филолошки профил.

Анализа која је спроведена у овој дисертацији показала је да многа питања везана за наставу и учење руског језика на филолошким факултетима у Либији остају отворена, те да као таква и даље заокупљају пажњу и интересовања истраживача у овој области.

Закључак је формулисан јасно и прецизно, у јединству теоријско-пројективне и евалуационе компоненте.

Консултована је релевантна литература из методике наставе, лингвистичке русистике, курикуларне теорије, опште и лингводидактичке теорије уџбеника на више светских језика.

У спроведеном дисертационом истраживању Абдулфатах Масуд настојао је да прикаже актуелно стање наставе руског језика на филолошким студијама у арапској говорној и социокултурној средини, да укаже на значај и улогу језика у формирању комуникативних, културолошких и професионалних компетенција будућих стручњака из филолошке сфере, али и да истовремено понуди конкретне предлоге, сугестије и решења у циљу конструисања што оптималнијег модела наставе руског језика за дати образовни профил.

Овим радом кандидат скреће пажњу академске и стручне јавности на статус руског језика у либијском високошколском образовном систему, указује на актуелност проблематике којом се бави и пружи подстицај за даља научна истраживања у овој области. Надамо се да ће овај рад мотивисати колеге и стручњаке да наставе трагања за што креативнијим и што оригиналнијим решењима у конципирању и конструисању система наставе страног (руског) језика струке за високошколски филолошки профил.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

«Обзор основной литературы по русскому языку для говорящих на арабском языке», Славистика, XX, 2016, 73-84.

VII ЗАКЉУЧЦИ, ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Дисертација представља покушај описа и анализе *система наставе руског језика* на филолошким студијама у либијској говорној и социокултурној средини.

Високошколска настава руског језика на студијама филологије подразумева наставни процес у препаративном, оперативном и евалуационом аспекту, при чему се термин *систем наставе* третира у складу са савременом руском лингводидактичком теоријом као *скуп компоненти наставног процеса*, које диктирају *одабир наставног градива, циљеве и задатке, садржај, начин његовог предочавања, методе и средства наставе*, што налази одраза у курикулумима и у уџбеницима као моделу наставног процеса.

Либијска говорна и социокултурна средина језички је и културни ареал на који је усмерено наше истраживање. Будући да су руски и арапски језик генеалогски и типолошки веома удаљени, због евидентних разлика на фонетско-фонолошком, граматичком, лексичком, стилистичком и лингвокултуролошком плану мора водити рачуна о специфичностима одабира и презентације наставних садржаја, посебно за студенте филологије, где се очекује највиши степен овладавања руским језиком (Ц1-Ц2 по Европском оквиру са живе језике). Контрастирање система двају језика одражава се на одабир и излагање наставних садржаја, избор метода и поступака и наставних средстава у настави руског језика као страног уз уважавање специфичности либијске говорне и социокултурне средине, а односи се, пре свега, на синхронијски аспект учења језика.

Циљ дисертације јесте сагледавање и инвентаризација типолошких одлика система високошколске наставе руског језика у либијској говорној и социокултурној средини у јединству његових конституенти у филолошком профилу и у том склопу начела конструисања курикулума у димензијама опсега, дубине и редоследа наставних садржаја, као и лингводидактичког обликовања свих компонената структуре и садржаја уџбеника за дати профил. На нивоу текстотеке уџбеника циљ је уочавање релевантних начела конструисања и експертизе инструментално-практичних, теоријско-спознајних и инструктивних текстова, а на нивоу вантекстуалних компоненти – апаратуре организације усвајања, илустративног материјала и апаратуре оријентације.

На теоријско-концепцијском плану кандидат је испитао у којој мери високошколски курикулум и уџбеници руског језика представљају основна средства формирања комуникативне, лингвистичке и социокултурне компетенције студената филологије, односно да ли се приликом њиховог обликовања примењују адекватна

конструкцијска решења, која задовољавају потребе студената из либијске говорне и социокултурне средине. Емпиријском анализом важећих наставних планова и програма, уџбеника и приручника за наставу руског језика у либијској средини (на филолошким факултетима) испитано је у којој мери они репрезентују психолошке, психолингвистичке, дидактичке и методичке чиниоце предикције наставног система, као и то колико је у њима примењена палета конструкцијских решења чије би присуство допринело ефикаснијем транспоновању градива у складу са могућностима компрехензије студената из Либије, чији је матерњи језик арапски.

У раду су доказане следеће хипотезе: 1. постоји могућност научног заснивања глобалног модела система наставе руског језика за филолошке факултете намењене носиоцима генетски и типолошки удаљеног арапског језика; 2. постоји неопходност узимања у обзир карактеристика либијске говорне и социокултурне средине при дидактичком обликовању структурних, садржајних и функционалних одлика курикулума и уџбеника, 3. постоји неопходност модификовања извесних конструкцијских решења у курикулумима и уџбеницима руског језика за филологе у складу са карактеристикама датог у односу на друге високошколске образовне профиле (друштвено-хуманистички, медицински, технички, економски, природнонаучни).

Новина овог дисертационог истраживања и његов допринос лингводидактичкој теорији састоје се у: 1. интегралном проучавању система наставе руског језика у филолошком профилу на нивоу његових конституенти (циљева, задатака, метода, принципа, средстава, садржаја, процеса и организационих облика наставе) - сваке понаособ и у њиховој међусобној повезаности; 2. комплексном приступу садржајима наставе у димензијама екстензитета, интензитета и редоследа (на једном месту анализирани су сви аспекти језика који подлежу дидактичком транспоновању и сви видови говорне делатности који су предмет усвајања у високошколском филолошком профилу); 3. комплексној и системској анализи наставних програма, уџбеника и приручника руског језика за факултете хуманистичког профила; 4. јединству теоријско-концепцијске (пројективне) и евалуационе анализе; 5. усмерености истраживања на либијско језичко и социокултурно окружење.

Апликативна вредност предложеног истраживања састоји се у оптимизацији конструисања и експертизе наставних планова, програма, уџбеника и приручника из руског језика за студенте филолошких факултета у либијској говорној и социокултурној средини.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Кандидат је резултате свог истраживања протумачио на релевантан и убедљив начин, а приказао (1) прегледно и систематично, доследно спроводећи исти поступак кроз све компоненте система наставе руског језика у арапској говорној и социокултурној средини (филолошки профил) и резимирајући своје налазе у добро организованим и

информативно богатим табелама, као и (2) јасним, прецизним и однегованим научним језиком.

IX ПРЕДЛОГ

С обзиром на то да је у питању опсежно и детаљно истраживање чији су резултати вредни и за методику наставе руског језика и за курикуларну и уџбеничку теорију, са задовољством препоручујемо Већу да рад Абдулфатаха Масуда СИСТЕМА ОБУЧЕНИЯ РУССКОМУ ЯЗЫКУ ДЛЯ СТУДЕНТОВ-ФИЛОЛОГОВ В ЛИВИЙСКОЙ АУДИТОРИИ (СИСТЕМ НАСТАВЕ РУСКОГ ЈЕЗИКА НА СТУДИЈАМА ФИЛОЛОГИЈЕ У ЛИБИЈСКОЈ ГОВОРНОЈ И СОЦИОКУЛТУРНОЈ СРЕДИНИ) прихвати као докторску дисертацију, а кандидата позове на усмену одбрану пред овом комисијом.

Београд, 5.7.2017.

Комисија:

др Ксенија Кончаревић, ред. проф.

др Јелена Гинић, доцент

др Радослава Трнавац, доцент